3/2025

KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

www.sspe.cz

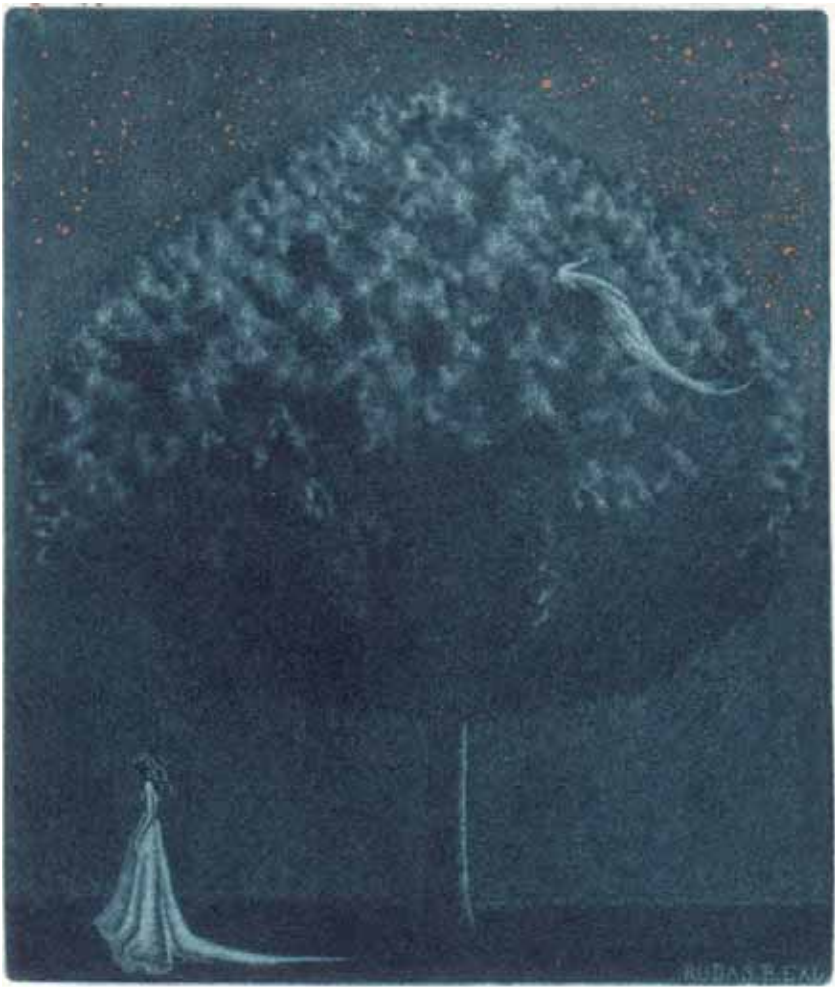

Jan Černoš, Tajemná zahrada, C7, 2024

JAN ČERNOŠ, UMĚLECKÝ GRAFIK A SBĚRATEL GRAFIKY

Na sjezd SSPE v Lanškrouně jsem přivezl na výměnu několik dublet německých exlibris z doby doznívající secese, tedy z počátku 20. století. Zbyly mi při přípra-

Jan Černoš, Night Readers, C7, 2025

vě rozsáhlé výstavy *Německá exlibris z počátku 20. století*, která se konala v Galerii Evropského domu na náměstí Republiky v Plzni v únoru 2025. Když mě nezaujala nabídka výměny pana Michaela Gryksy z Rakouska (nebo jsem neměl dostatek trpělivosti), odebral jsem se k nedaleko sedícímu grafikovi Janu Černošovi.

Zde musím obecně připomenout, že často neznáme zájmy svých přátel, tedy v tomto případě jejich zájem o starší exlibris. Domníváme se, že je dnes skoro nikdo nesbírá a nevyměňuje. Překvapil mě okamžitý zájem Jana o tato exlibris a byl jsem i rád, že nakonec zůstaly tyto dnes již ojedinělé listy „u nás doma".

Snad mohu prozradit, že ta rozsáhlá kolekce německých exlibris (260 kusů), vystavená v Plzni, pochází ze sbírky

Jan Černoš, Hunting the Pear, C7, 2025

Ing. Otakara Hradečného a byla vynesena, spolu mnoha dalšími exlibris českých i zahraničních tvůrců v Praze k popelnici k volnému rozebrání.

Jan Černoš se čestně řadí k několika dalším grafikům, členům SSPE, kteří se mimo svoji vlastní grafickou tvorbu rovněž věnují sbírání exlibris a grafik těch autorů, kteří je zaujali, či svůj zájem směřují

na určité časové období. Zde mohu připomenou zájem Mgr. Lubomíra Netušila o grafickou tvorbu Jana Konůpka, Josefa Hodka a Josefa Váchala a dalších autorů.
V minulosti vydával náš spolek tzv. Vý-

Jan Černoš, Universe Pear, C7, 2025

měnné listiny, poslední 14. vyšla v roce 1986. Zájemci dobrovolně zařazení do výměnné listiny zde uváděli poštovní adresy, autory, jejichž listy nabízejí k výměně a co sbírají. Uvedu příklad: Zdeněk Řehák, Nemošická 1072, 530 02 Pardubice. Mění: Bím, Bugáň, Kisza, Pileček, Slíva, Suchánek, Šechtlová. Sbírá: humor, surrealistické náměty. Co jméno ve Výměnné listině, to sběratelská osobnost; bohužel jen několik z nich je dosud mezi námi a vyměňují. Tuto poslední výměnnou listinu sestavil Ing. Milan Humplík. V současné době, kdy náš spolek uspořádá za rok pouze čtyři setkání svých členů, by takováto výměnná listina, ať již tištěná nebo v elektronické podobě jistě našla svoje uplatnění.
Vraťme se zpět ke grafikovi: Jan Černoš nás ve svých grafických listech přenáší z reality „všedních dnů" do iracionálního světa symboliky a legend, či do světa řeckého a římského bájesloví, jak se ostatně děje v umění od doby renesance.

Jan Černoš, Cloud Tiger, C7, 2023

A právem je vždy středem tohoto iracionálna žena, nositelka života. Jen několik současných českých grafiků se trvale věnuje snad nejnáročnější „suché" grafické technice – mezzotintě a svým uměním mezi ně patří rovněž Jan Černoš, i když se věnuje i dalším grafickým technikám

či jejich kombinacím v tiscích z hloubky. Mezzotinta, tato „tajemná" grafická technika umožňuje, aby se z tmavé plochy vynořila světlá kresba, kontrastující s okolím a přitahující zrak k zobrazenému objektu (to je ale ošklivé slovo, když se z temna vynořuje krásná žena).

Jan Černoš zůstává u svého povolání pedagoga na střední škole a grafické tvorbě se věnuje podle svých zájmů při trvalém posouvání hranic výtvarné krásy svých

Jan Černoš, Karyatyda, C7, 2024

grafických listů. Odměnou je mu trvalý zájem sběratelů o jeho tvorbu a rovněž úspěchy na mezinárodních soutěžích v tvorbě exlibris a drobné grafiky. Jeho grafické práce jsou ozdobou jak soukromých, tak institucionálních sbírek u nás i v zahraničí.

Svým přátelským chováním a svými schopnostmi si získává jak své žáky na gymnáziu, tak i celou exlibristickou sběratelskou obec.

Jan Černoš, Gothic, C7, 2020

U mnoha současných autorů exlibris se stává dříve neopomenutelná legenda *Ex libris Pavel Neumann* pouze jakousi signaturou majitele, cudně uschovanou, nenápadnou a někdy zřetelnou pouze při pečlivé prohlídce listu lupou. Musím konstatovat, že je tomu tak i u Jana Černoše. Místo původních knižních značek sbíráme osobní grafické listy. Je na uváženou, zda je to dobře nebo špatně. Je pravda, že nám to radost z krásného grafického listu nepokazí, jak by se snad mohlo stát při umístění celé legendy v kresbě při jejím provedení neumělým písmem. Převládá tedy v současnosti názor, proč máme kazit grafický list nepotřebnou legendou? Trochu mi to připomíná přísloví o podřezávání větve pod sebou. Co se dá dělat, když v současnosti exlibris do svých knížek již téměř nikdo nevlepuje.

Snad toto moje, trochu nesouvislé, povídání vhodně doplní několik posledních grafických prací Jana Černoše, které jsou oproti klasické mezzotintě barevné. Na tuto barevnost jsem je Jana zeptal a obdržel jsem následující odpověď: *Na jednu tiskovou matrici nanáším postupně všechny barvy a pak desku protáhnu lisem a všechny barvy se vytisknou najednou. Odpadá tak příprava dalších matric, což by bylo u mezzotinty časově nereálné. Je však náročné pohlídat si, kde jednotlivé barevné plochy navazují, a také je nutno*

Jan Černoš, S. Freud, C7, 2019

dávat pozor, aby se barvy vzájemně nepromíchaly; to vyžaduje vytírání barev podle určitého klíče (světlé barvy nakonec). Když výtisk uschne, naprašuji na něj přes šablonu zlatý nebo stříbrný prach, nově růžovou anebo fluorescenční (ve tmě svítící) barvu.

Jane, díky za toto zevrubné vysvětlení a rovněž díky za krásné tisky, které vznikají při tvém hledání nových cest v grafickém umění.

Jan Langhammer

Literatura:

Německá exlibris z počátku 20. století. Katalog výstavy. Galerie Evropského domu v Plzni, únor 2025, 12 stran, obálka.
ŘEHÁK, Z. *Mladý grafik Jan Černoš.* Knižní značka 2/2007, s. 48–49.
ČERNOŠ, J. *Několik slov o grafice.* Knižní značka 2/2010, s. 44–46.
SOUKUP, J. *Exlibris Jana Černoše oslnila.* Knižní značka 2/2018, s. 58–59.
HORÁČEK, Jaroslav. *Jan Černoš.* Katalogový list, 2018.
Internet: www.cernos.cz.

BEDŘICH BENEŠ BUCHLOVAN
Učitel, spisovatel, básník, překladatel, bibliofil, knihovník a sběratel exlibris

Narodil se 21. 4. 1885 v Tučapech u Uherského Hradiště, kde byl jeho otec Bartoloměj Beneš učitelem. Jeho matka Marie, rozená Nováková, byla dcerou šafáře

Josef Hodek, X2/2, 1912

na lichtenštejnském panství v Uherském Ostrohu, ráda četla a syn po ní získal životní záliby.

Maturoval na reálném gymnasiu v Uherském Hradišti v r. 1901 a absolvoval učitelský ústav v Kroměříži (1905). Studováním se příliš „netrudil", naopak v kulturním městě projevil zájem o výtvarné umění, divadlo, vedl školní časopis. V následujících letech učil na vesnických školách na Slovácku – mj. dva

Josef Hodek, X2, 1912

roky i v Buchlovicích, kde se setkal s pozdějším nakladatelem Josefem Hladkým (1885–1960). Společné vycházky na hrad Buchlov jej inspirovaly k doplnění jména. Místo svého jména Bedřich Maria Beneš používal při své kulturní činnosti jméno Bedřich Beneš Buchlovan (BBB).

Byl jmenován ředitelem školy ve Zlechově u Uherského Hradiště, v r. 1911 se oženil s Miladou Hanákovou, dcerou nadučitele z Tupes (L2, s. 11) – děti Ivan († 1912) a Milan, učitel (1916–1942). Po smrti své první manželky Milady v roce 1918, se podruhé oženil v r. 1919 s Marií Ondráčkovou (1895–1979), ředitelkou školy pro ženská povolání. Měli spolu tři děti, Ludmilu (1919–1921), Dušana (1920–2007) a Marylku (1922–1937).

Od roku 1918 žil BBB trvale v Uherském Hradišti a působil zde jako odborný učitel na měšťanské škole. Zapojil se do dění ve městě natolik, že se stal jedním ze symbolů tamního kulturního života. Bylo mu nabídnuto vedení městské

Josef Hodek, X2/2, 1920

knihovny – malé to místnosti prolezlé plísní. Až po čtyřech letech urgencí mu město uvolnilo prostory v budově Reduty na hlavním náměstí. Rozšířil knižní fond a svým nadšení přiměl řadu lidí, aby se stáli čtenáři. Městská knihovna, která nyní sídlí v bývalé synagoze, nese od roku 1992 jeho jméno.

Ve zdejším Slováckém muzeu byl po jeho znovuotevření v roce 1931 činný jako kustod pro knihovnu. Zde za 2. světové války ukryl a tím i zachránil stovky

publikací z veřejné knihovny před skartací. Práci v muzeu nechápal jako péči o skanzen, ale jako předmostí skutečného života venkova *(Putovník po hradišťském Slovácku 1948)*. Podílel se na činnosti muzea, k výstavám psal zasvěcená úvodní slova.

Členem Spolku českých bibliofilů se B. Beneš Buchlovan stal hned při jeho založení v roce 1908. Stál i u zrodu českého sběratelství, byl i uznávaný odborník a organizátor. V letech 1930–1941 redigoval časopis Bibliofil, z něhož vytvořil nadregionální periodikum.

V r. 1940, během války, skončil jako zatímní ředitel školy ve Starém Městě, pak i jako knihovník a muzejník. V roce 1944 byla v protektorátu všechna muzea uzavřena. Válečná doba mu přinesla i osobní ztráty. Jeho syn Milan (1916–1942) byl zapojen v odboji v Obraně národa (rozšiřování letáků). Byl zatčen 7. 7. 1941 v den svých 25. narozenin při prázdninovém pobytu u svých rodičů v Uherském Hradišti, v lednu 1942 byl převezen do koncentračního tábora v Mauthausenu, kde zemřel, údajně na celkovou otravu.

Po válce se BBB vrátil k práci v muzeum i v knihovně, v 1949 se stal kulturním patronem uherskohradišťského okresu. Po roce skončil ze zdravotních důvodů a snad i kvůli nezájmu venkovského obyvatelstva o umění a také se nechtěl podílet na propagaci komunistické kulturní politiky. Jeho operní libreto Jáchym a Juliána zhudebnil Jaroslav Křička a bylo v r. 1953 po několika reprízách v divadle Zdeňka Nejedlého v Opavě z ideologických důvodů z programu staženo. *„Raději dal přednost vnitřní svobodě a obyčejné lidské slušnosti, jíž se řídil celý svůj život“* (Mgr. Pavel Portl). Zemřel 9. 10. 1953 v Uherském Hradišti na zápal plic.

BBB byl sběratelem a propagátorem exlibris. V Knižní značce 4–5/1938,

Láďa Novák, P1, 1925

Josef Hodek, X2, 1927

s. 31, BBB o sobě píše, že v Moderní revui našel jako přílohu exlibris od Karla Hlaváčka. Zapůsobilo na něho tak, že si sám zhotovil své první knižní značky, z nichž obstála jen jedna – *Ex libris Bed. M. Beneš*, Skelet hrající na cello, P1, 100:82. Od K. J. Obrátila obdržel další exlibris a již v r. 1911 měl od J. Váchal první exlibris – dřevoryt (Přízrak v bílém) a v dalším roce 1912 mu jeho přítel J. Hodek zhotovil čtyři dřevorytová exlibris.

Bedřich Beneš Buchlovan, P1/2, 1909

Přestože se česká exlibris tehdy hledala velmi těžko, vydal v roce 1918 s J. Hladkým *Almanach přátel českých ex libris* (150 výtisků, 10 příloh exlibris). Následně byl na popud Václava Rudla založen Čs. spolek sběratelů a přátel exlibris (16. 11. 2018).

Eviduji na 115 exlibris na jméno Bedřich Beneš Buchovan a 142 exlibris na jméno Bedřich M. Beneš.

Výběr z knih BBB:

BENEŠ BUCHLOVAN, Bedřich. Moderní česká exlibris. Kroužek českých exlibristů v Praze, 1926. Soupis téměř pěti tisíc exlibris. V tehdejší době to byl počin evropského významu.

BENEŠ BUCHLOVAN, Bedřich. *Balada o sběrateli exlibris.* Hranice na Moravě: Josef Hladký, edice Amfora, svazek II., 1928. Frontispise a pět dřevorytových ilustrací J. Hodka. Veršované vyprávění o nenasytném sběrateli, jenž chtěl mít hodně listů. V básni jsou jmenováni tehdejší sběratelé a grafici.

BENEŠ BUCHLOVAN, Bedřich. *Podívat se do Bylan*. Praha: Vilém Šmidt, 1948. Ilustrace na obálce a titulním listu Alois Moravec. Edice Zahrada krásné knihy, svazek X. Román obsahuje kapitoly o sbírání knižních značek a jejich tvorbě.

BENEŠ BUCHLOVAN, Bedřich. *Já a sběratel.* Uherské Hradiště: Spolek přátel literatury a Knihovny BBB v Uherském Hradišti (SPLK), 2001. Úvodní text B. Beneše Buchlovana převzatý ze Sborníku grafického umění Hollar, ročník XX, č. 3, r. 1946/47. Exlibris přivítal jako „lacinější" náhradu sbírky volné grafiky.

Poděkování:
Děkuji Mgr. Lence Kučerové a Bc. Ladě Všetičkové z Valašského muzea v přírodě, Rožnov pod Radhoštěm, a paní Veronice Baďurové, DiS z Městské knihovny ve Valašském Meziříčí za poskytnutí podkladů k osobnosti Bedřicha Beneše Buchlovana.

Vladimír Pospíšil

Jan Konůpek, L1, 1925

Prameny:

RUDL, Vácslav. *Počátky Spolku sběratelů exlibris. – Ze zpovědí našich prvních sběratelů. (Bedřich Beneš, Ludvík Bradáč, Ferdinand Hejna, Mojmír Helcelet, Josef Hladký, Karel Pavlát, Vácslav Rudl, Alois Chvála). Knižní značka* 4–5/1938.
P. + Š. *Bedřich Beneš Buchlovan. Zprávy SSPE* 3–4/1950, s. 45–46.
Anonym. *Velký bibliofil a exlibrista. Zprávy SSPE*, říjen 1953, s. 1.
CINYBULK, Vojtěch. *Loučíme se s B. Buchlovanem. Československý loutkář*, roč. III, č. 11, z listopadu 1953.
Š., E. *Vzpomínka na Bedřicha Beneše Buchlovana. Zprávy SSPE.* číslo 54, listopad–prosinec 1963, s. 6.
GLIVICKÝ, Josef. *K poctě jednoho ze zakladatelů SSPE. Zprávy SSPE* 4–1978, s. 4.
GLIVICKÝ, Josef. *Památce moravského exlibristy. Zprávy SSPE* 3–1983, s. 10.
HODEK, Josef. *Nezapomenutelný Bedřich Beneš Buchlovan. Knižní značka* 3/2013, s. 79.
VENCL, Slavomil. *Jubileum SSPE. Osobnosti. Bedřich Beneš Buchlovan (1885–1953). Zprávy SSPE* 4/1988, s. 5.
PORTL, Pavel. *Osobnosti. Bedřich Beneš Buchlovan. Zvuk Zlínského kraje*, podzim 2005.

Josef Hodek, X2/2, 1947

PORTL, Pavel. *Bedřich Beneš Buchlovan, známý neznámý*. Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, 2005.
Vážený pane tři B! Vzájemná korespondence Josefa Váchala a Bedřicha Beneše Buchlovana. Praha: Trigon, 2009.
Bedřich Beneš Buchlovan – Wikipedie.

GUSTAV JUNGBAUER, NĚMECKÝ NÁRODOPISEC

Ve sbírce Svatopluka Samka, která je speciálním fondem Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, se nachází i exlibris Gustava Jungbauera (výtvarník R. Erdmann-Rule), etnografa, významné a zajímavé po-

Rudolf Erdmann-Rule, P1/2, 1910

stavy Šumavy. Narodil se 17. července 1886 v Předním Hamru u Horní Plané v místě, které je dnes pod hladinou Lipna. Vystudoval gymnázium v Českém Krumlově, kde byl jeho učitelem šumavský národopisec Josef Johann Amman (1862–1913). Vysokoškolské studium získal v letech 1904 až 1908 na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě v oborech germanistika, národopis. Literaturu zde studoval u profesorů Augusta Sauera a Adolfa Hauffena a pod jejich vedením publikoval již drobnější folkloristické práce. Po obhajobě své disertační práce *Volksdichtung aus dem Böhmerwalde* získal titul doktora filozofie a po vykonání učitelské zkoušky začal vyučovat na středních školách. Po vypuknutí 1. světové války narukoval a bojoval na ruské frontě. V roce 1915 poslal záložní poručík Gustav Jungbauer prof. dr. Hauffenovi do Prahy zprávu, že byl zajat s ostatními důstojníky svého praporu z 91. českobudějovického pěšího pluku a že doufá nasbírati na této ruské cestě mnoho zkušeností a u pramene studovati národopis. To dokazuje jeho zájem o etnografické zkoumání za každé situace. Ze zajetí uprchl z Taškentu přes Turecko a Balkán do Záhřebu. Na konci války se přes Linec vrátil na Šumavu. Po válce vyučoval na německých gymnáziích v Litoměřicích a Rumburku a angažoval se v československé komisi pro navrácení válečných zajatců z Ruska. Tím si získal v novém státě velkou pozornost. Spolu s odborníkem na rašeliniště Hansem Schreiberem z Volar byl spoluzakladatelem Šumavského muzea, které bylo otevřeno pro veřejnost 8. července 1923 v Horní Plané; v 16 místnostech zde byly vystavovány sbírky získané sběrem z celé Šumavy. Po druhé světové válce muzeum zaniklo, sbírky byly částečně rozkradeny, částečně převedeny do jiných institucí. Gustav Jungbauer byl předsedou Muzejního spolku od jeho založení v roce 1923 až do své smrti.

V roce 1922 se habilitoval studií pověstí o Krakonošovi jako soukromý docent na Pražské německé univerzitě, kde byl

v roce 1930 jmenován řádným profesorem německého národopisu. V roce 1937 byl povýšen na profesora pro německou vědu o starověku a etnografii. Po obsazení naší republiky Třetí říší bylo i vysoké školství podřízeno nacistickému ideologickému vlivu. To platilo i pro etnografii a oblast „vzdělání o rase". Jednání profesora Gustava Jungbauera v této době je hodnoceno doc. Petrem Lozoviukem, Ph.D., etnologem a historikem z katedry antropologie FF ZČU Plzeň, jako umírněné a bezprostředně nezatížené. Gustav Jungbauer zemřel na rakovinu jícnu 23. října 1942. Byl pochován na hřbitově v Horní Plané. Zůstalo po něm rozsáhlé vědecké dílo v podobě publikací i studií, které se týkají skoro všech oblastí etnografie. Některé jeho nezveřejněné práce objevené v pozůstalosti po roce 1990 nejsou ještě zcela odborně zpracované a probádané. K těm nejdůležitějším patří práce týkající se Šumavy. V roce 2009 byl v Horní Plané založen Vlastivědný spolek Gustava Jungbauera odkazující svým názvem na velkou osobnost této šumavské obce a připomínající zároveň jeho zásluhy týkající se etnografického výzkumu a popisu Šumavy. V Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích tak kromě jednoho exlibris Gustava Jungbauera jsou k vypůjčení i některá jeho odborná díla a jeho odkazu je věnována i stať v elektronické knize knihovny Kohoutí kříž. https://www.kohoutikriz.org/. Knihy jsou dostupné především v němčině. Několik šumavských pověstí z knihy G. Jungbauera *Heimat und Volk* pěkně přeložil Jan Langhammer. Na další české překlady se stále čeká.

Autorem zinkografického exlibris prof. Gustava Jungbauera je Rudolf Erdmann-Rule, který pracoval mj. i v Praze. Jihočeská vědecká knihovna vlastní celkem deset exlibris od tohoto autora.

Květa Cempírková

Použitá literatura:

Světová válka: Válka s Ruskem: denní zprávy. In: *Jihočeské listy. Neodvislý časopis pro zájmy českého jihu.* 1915, roč. 21, č. 37. Vydáno 12. 5.1915.

ZÁLOHA, Jiří. *Šumavské muzeum v Horní Plané.* In: *Výběr.* České Budějovice, Jihočeské muzeum, 1994. Roč. 31. č. 4. s. 254–256. ISSN 0862-5417.

PRANGHOFER, Manfred. *Kdo byl profesor Gustav Jungbauer?* In: *Šumava v proměnách času.* Horní Planá, Jungbauerův šumavský vlastivědný spolek, 2014, č. 1. s. 89–101. ISBN 978-80-905804-0-4.

LANGHAMMER, Jan. *Gustav Jungbauer a jeho národopisné dílo.* In: *Vítaný host na Šumavě a v Českém lese.* Ročník 2013, jaro, č. 1.

EXLIBRIS MĚSTSKÉHO OSVĚTOVÉHO SBORU KROMĚŘÍŽ (M. O. S.)

List pochází ze sbírky exlibris paní Stanislavy Orálkové (1932–1987), knihovnice městské knihovny a členky SSPE. Tuto sbírku daroval její syn Milan Muzeu regionu Valašsko ve Valašském Meziříčí.

Karel Minář, P1

Městský osvětový sbor (M. O. S.) byl zřízen v Kroměříži ministerstvem školství a národní osvěty v roce 1923 na základě zákonu o organizaci lidové výchovy z roku 1919. Vydával publikace s regionální tematikou a nabízel přednášky o vážných a důležitých otázkách z různých oborů, které byly doprovázeny filmy nebo světelnými obrazy – bez ohledu na tendenční výklady jednotlivých politických stran, a to bezplatně, zábavnou formou. Svou nabídku odůvodňoval osvětový sbor potřebou vzdělávání: „Jako jsme osvětou dospěli k svobodě, tak také osvětou si svobodu udržíme." Slova platná i dnes!

Představené exlibris je dílem Karla Mináře (1901–1973), rodáka z Kroměříže, a znázorňuje věž tamějšího zámku. List není uveden v *82. soupisu exlibris Karel Minář* z června 1945 (autoři soupisu Vladimír Bujárek a Alois Chvála); list vlastní i Moravská Galerie v Brně pod číslem GDR 6421.

Děkuji Mgr. Markétě Mercové, Ph.D. a Mgr. Anetě Krčálové z Muzea Kroměřížska za poskytnuté informace.

Vladimír Pospíšil

Literatura:

Občanstvu a vzdělávacím spolkům okresu Kroměřížského. Časopis *Haná*, č. 253 z 8. 11.1923, s. 3.

GRAFICKÉ MINIATURY Z PRODUKCE LYRY PRAGENSIS A JEJICH TVŮRCI VLADIMÍR SUCHÁNEK (1933–2021)

Sběrateli velmi oblíbený tvůrce dokonalých barevných litografií Vladimír Suchánek nemohl samozřejmě uniknout pozornosti umělecké rady Lyry Pragensis. Vedle podmanivých grafických listů a neobyčejných bibliofilií často spolupracoval na drobných doprovodných lístcích k literárně-hudebním Salonům. Díky sběrateli Ing. Pavlu Cimalovi máme možnost seznámit se nejen s neobvykle vysokým počtem původních párových grafik se slepotiskovým logem Lyry, ale i s řadou alternativních grafik na stejné téma buď v prémiových albech, nebo těch, které byly vytisknuty patrně spolu s původním párem v nízkém počtu. Ty Suchánek obvykle používal jako novoročenky nebo jako dárky návštěvníkům vernisáží výstav z jeho díla. Tato část gra-

fických miniatur, také v obvyklých rozměrech 50 × 35 mm, již nebyla opatřena slepotiskem Lyry. Spolupráci na grafice pro Salony zahájil Suchánek roku 1978 k pořadu z Janáčkova díla *Zápisník zmizelého*. V roce 1982 následoval pořad francouzské poezie *Od Apollinaira k Prévertovi*. Do prémiového alba připravil autor jinou dvojici miniaturních lístků s vyobrazením postavy jeho oblíbeného Harlekýna. Na antikvárním trhu byly ještě na toto téma nabízeny jiné dvě grafiky, ty měly pořadové číslo menší než 100. Roku 1984 následovaly lístky k pořadu *Předjaří* z poezie Františka Hrubína navazující na Suchánkovy ilustrace kolibříku *Improvizace* s básněmi téhož autora. Byl to jediný kolibřík z portfolia Lyry Pragensis, který Suchánek ilustroval.

Zápisník zmizelého, L1, 1978

Od Apollinaira k Prévertovi, L1, 1982

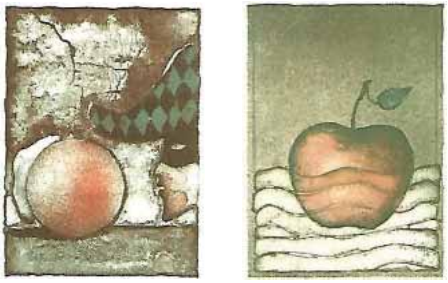

Album Od Apollinaira k Prévertovi, L1, 1982

Předjaří, L1, 1984

Také v roce 1990 se Suchánek věnoval dílu českých spisovatelů, párové lístky s portréty doprovázely pořad *Erbovní klenoty Karla Čapka*. Následujícího roku 1991 připravila Lyra pořad *Max Brod, objevitel* a Suchánek přiblížil prostředí, ze kterého myslitel pocházel, párem lístků s židovskými symboly.

Roku 1993 vznikly tři páry grafických miniatur, první byl určen pro pořad spolupracující instituce, *České akademie věd*, druhý *Ve znamení střelce* vznikl k jubileu

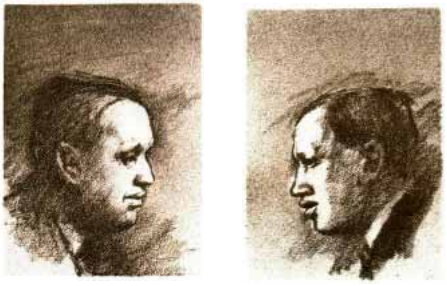

Erbovní klenoty Karla Čapka, L1, 1990

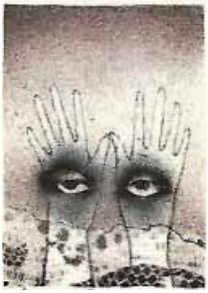

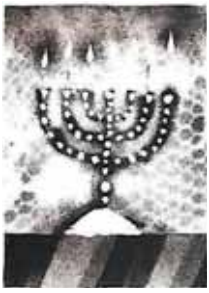

Max Brod, objevitel, L1, 1991

Pražské motivy očima Vladimíra Suchánka, L1, 2000

Pro Českou akademii věd, L1, 1993

Zdeňka Mahlera. Své šedesátiny oslavil Suchánek v Lyře téhož roku v pořadu *Co na světě mám rád*. Grafiky jsou vyzdobeny známým Suchánkovým motivem ženské hlavy s ulitou.

Praha byla v roce 2000 evropským městem kultury a Lyra připravila v souvislosti s tímto tématem volnou sérii *Pražské motivy očima …*, zde očima *Vladimíra Suchánka*. Párové grafiky zobrazují

Ve znamení střelce (Z. Mahler), L1, 1993

Jacques Prévert 100, L1, 2000?

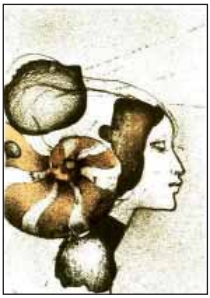

Co na světě mám rád (60), L1, 1993

PF 2000, L1, 1999

pravý a levý dívčí profil. Roku 2000 proběhl večer k poctě slavného básníka, *Jacques Prévert 100*. S tímto pořadem by mohly souviset miniaturní grafiky v hně-

Host Vladimír Suchánek, L1, 2003

dofialovém odstínu, z nichž jedna je ozdobena francouzskými vlaječkami. Existuje rovněž pár výrazně barevných grafik s postavou harlekýna. Nezdá se, že by byl určen pro některý pořad Lyry. Suchánek tyto lístky použil jako PF 2000.

Host Yvonne Přenosilová, L1, 2005?

Jeden z posledních Salonů vůbec v roce 2001 měl název *Tajné schránky Marka Ebena*. Připomeňme, že Markův otec Petr byl jedním z 35 zakladatelů Lyry Pragensis. Bohužel se nepodařilo správně přiřadit grafiky k tomuto pořadu.

V prvních letech nového tisíciletí se změnila struktura některých pořadů. Salony jubilantů byly nahrazeny typem rozhovorů s hostem. V únoru 2003 to byl *Host Vladimír Suchánek* u příležitosti jeho 70. narozenin a návštěvníkům připravil dárek ve formě miniaturních grafik s ženským obličejem z profilu a en face. Tyto grafiky používal autor také jako novoročenky, rukou označené PF 2003.

Ex libris Lyra Pragensis, L1, 1982

Pravděpodobně posledním příspěvkem Vladimíra Suchánka do pořadů Lyry byl grafický doprovod pořadu *Host Yvonne Přenosilová*. Přiřazení grafik je nejisté.

Je třeba zmínit půvabné exlibris Lyry Pragensis se zobrazením ulity, které bylo vloženo do alba vydaného roku 1982.

Jana Parýzková

EX AMICIS V. S.

Vladimír Suchánek vytvořil v průběhu let poměrně velký počet miniaturních litografií o rozměrech 50 × 35 mm, nejvíce

Vladimír Suchánek, L1, 1982

těchto lístků doprovázelo literárně-hudební pořady Lyry Pragensis. Vedle toho používal další drobné grafiky jako novoročenky či dárky pro své přátele. Mezi nimi zaujímá zvláštní místo miniaturní grafika autorem tužkou popsaná PF 2013. Námětem obrázku je hlava satana zvýrazněná křídly netopýra. Neobvyklý je popis uvnitř grafiky: *Leo 25. 6. 1982*. Jméno patří Suchánkovu dlouholetému příteli, datum se vztahuje k obhajobě jeho docentury.

Leo van Maris se narodil v r. 1934 v nizozemském Bennebroeku, vystudoval francouzštinu, přednášel na Rembrandtově lyceu v Leidenu a na tamější univerzitě obhájil roku 1982 docenturu svojí studií na téma *Félicien Rops: O umění,*

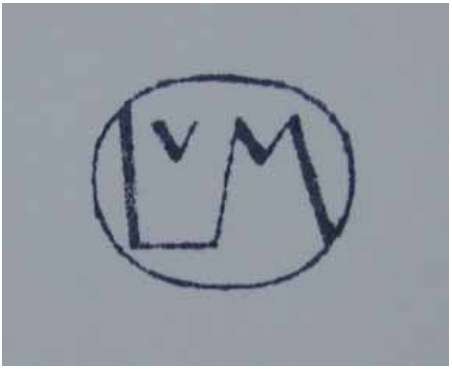

Vladimír Suchánek, L1

Vladimír Suchánek, L1, 1984

melancholii a perverznosti. Rops proslul v 19. století jako ilustrátor Baudelaira, Gautiera, Verlaina a dalších svými eroticko-morbidními lepty. Leo van Maris se v Leidenu věnoval univerzitní výuce, organizační činnosti a rovněž velmi ceněným překladům z francouzštiny. Od roku 1966 sbíral známky, později připojil grafiku. V roce 1971 se seznámil v Německu s uměním československých grafiků. Ve stejném roce navštívil Prahu a potkal se s Vladimírem Suchánkem a Oldřichem Kulhánkem, později také s Janem

Krejčím. Sbíral jejich dílo, později připojil i grafiku Albína Brunovského a Vladimíra Gažoviče. Nezůstal jen u sběratelství, organizoval i výstavy těchto umělců v Nizozemsku, je spoluautorem knihy o grafice Jana Krejčího a Oldřicha Kulhánka a autorem článků pro časopis Maatstaf. Později začal sbírat grafiku i dalších českých a slovenských umělců.

Drobný grafický lístek nebyl jedinou Suchánkovou litografií pro Lea van Marise. V soupisu exlibris v knize *Vladimír Suchánek. Ex graphicis* z roku 2009 nalezneme čtyři položky na van Marisovo jméno: č. 8. Tvář a mušle, 1972; č. 38. Mužská hlava, gramodeska, 1976; č. 121. Lev na podstavci s čepicí (k padesátinám). 1984; č. 331. Láhev se srdcem, větrný mlýn. 2004. Leo van Maris zemřel 18. 4. 2021, brzy po svém příteli Vladimíru Suchánkovi († 25. 1. 2021).

Jana Parýzková

Informační zdroje:

1. *Les Marques de Collections de Dessins et d´Etampes: L.4137*. https://www.marquesdecollections.fr/FtDetail/2de14b3a-e8e6-2f43--8943-8ed633e21206
2. MARIS, Leo van. Portfolio *Vladimír Suchánek*. *Maatstaf*. Jaahrgang 24 (1976), s. 32. *Portfolio Jan Krejčí a Oldřich Kulhánek*. *Maatstaf*. Jaahrgang 26 (1978), s. 40. *Portfolio Vladimír Gažovič*. *Maatstaf*. Jaahrgang 30 (1982), s. 48.
3. https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2021/06/in-memoriam-leo-van--maris-1934-2021.
4. *Vladimír Suchánek*. *Ex: graphicis. Výběr z grafické komorní tvorby 1953–2008*. Praha: Gallery, 2009.

ČEŠTÍ NĚMCI A ŽIDÉ – TVŮRCI A MAJITELÉ EXLIBRIS

V Zemích Koruny české žili po staletí společně příslušníci tří kulturně rozdílných národů: Češi, Němci a Židé. Soupeřili mezi sebou o místo na slunci a žili v paralelních společnostech jak kulturních, tak hospodářských. K vzájemnému prolínání docházelo spíše výjimečně. Jazykově se jednalo o německy či česky mluvící obyvatelstvo. Dvojjazyčnost nebyla výjimkou, ale vědomá příslušnost k Čechům nebo k Němcům byla samozřejmostí. Židé se jazykově většinou přikláněni k Němcům.

Jestliže vznikl nějaký český spolek, musel vzniknou stejný německý a naopak. Přátelství mezi nimi se nepěstovalo. Celá tato různorodá a hašteřící se společnost tří národností vzala za své příchodem Hitlera v Německu k moci, vznikem rasových norimberských zákonů, rozbitím Československa a nastolením Protektorátu Čechy a Morava, kdy byla Němci prosazována nacistická kultura, vše české se ocitlo na druhém, Němci kontrolovaném místě. Židé byli zbavováni sociálního postavení, majetku, kulturních statků, a nakonec i života. Na konci druhé světové války došlo na základě rozhodnutí vítězných mocností k vysídlení Němců ze slovanských zemí při současné změně jejich státních hranic (nejvýrazněji v Polsku). Vše německé bylo, když ne zcela zničeno, tedy na dlouhá leta zapomenuto. To vše se samozřejmě týkalo rovněž té části kulturního dědictví, která se stala naším prvořadým sběratelským zájmem, tj. exlibris, užitkové grafiky a volné grafiky. Ale jak se říká: Co se stalo, nemůže se odestát! Jsou to trosky, co u nás zbylo z grafické tvorby českých Němců a Židů. Vlastně ani dost dobře nevíme, co vše

bylo ztraceno, např. naše základní exlibristické dílo B. Beneše Buchlovana nese přece název Moderní česká exlibris a Němce či Židy v tomto soupisu spočítáme na prstech jedné ruky. V pozůstatcích starých sbírek exlibris se skrývají poslední zbytky, připomínající, že v České republice žili tvůrci exlibris německé a židovské národnosti. Osudy jejich tvůrců a majitelů byly mnohdy tragické.

V tomto článku a v dalších, které snad budou následovat, si připomeneme na základě drobného grafického lístku jejich lidské osudy.

Jako první volíme **Ex libris Dr. Hugo Grab**.

Autorem tohoto exlibris je Heinrich Jakesch, český malíř a grafik židovského původu, který se narodil 8. 1. 1867 v Praze, kde také 19. 11. 1909 zemřel. Exlibris zobrazuje pastýřku hrající na dvojitou flétnu a pozadí tvoří tovární budovy a silueta Hradčan. Je vytvořeno v leptu.

Wikipedie uvádí: Heinrich Jakesch se narodil v Truhlářské ulici na Novém Městě pražském. Jeho otec Vojtěch Jakesch byl notářským koncipientem. Zprvu byl žákem svého bratra Alexandra. Od roku 1883 studoval na malířské akademii v Mnichově u profesorů Gabriela von Hakla a Otto Seitze. Až do roku 1892 působil Heinrich Jakesch v Mnichově, kde mimo jiné provedl několik kreseb šablon pro místní skláře. V letech 1893–1894 pobýval se svým bratrem v Itálii, poté se usadil v Praze, kde od roku 1892 vystavoval na výstavách menší olejomalby a pastely. Od roku 1897 dělal stále častěji rytiny technikou hlubotisku.

Kdo však byl dr. Hugo Grab, majitel exlibris? Opět nám napoví Wikipedie a stránky Městské části Praha 8 heslem Grabova vila:

Reprezentační vila židovského velkoprůmyslníka Hermanna Graba stojí východně od usedlosti Košinka. Pro majitele a ředitele firmy M. Grab synové (M. Grab Söhne) byla postavena v polovině 90. let 19. století karlínským stavitelem a architektem Josefem Blechou, který se podílel na realizaci mnoha továrních i obytných budov v Libni. Židovská podnikatelská rodina Grabů přišla z Rakouska do Čech

Heinrich Jakesch, C3, 1902?

kolem poloviny 19. století. Zakladatelem větve byl velkoobchodník a velkoprůmyslník Moritz Grab (1810–1895), nejvýznačnější však byl jeho syn Hermann (Heřman) Grab (1843–1900), který významnou měrou přispěl k rozvoji průmyslu v Libni. Kolem roku 1876 rodina získala usedlost Košinka, kde v letech

1879–1880 založila prosperující továrnu na voskovaná plátna a koberce. Od roku 1867 byl Hermann Grab ženatý s Katharinou (1845–1913), rozenou Meller. Společně počali šest dětí. Ve vedení rodinné firmy nadále pokračovali synové Emmanuel (1868–1929) a Hugo (1872–1937).

V reprezentativním sídle rodiny Grabů byli častými hosty např. hudební skladatel Richard Strauss (1864–1949), filosof Theodor W. Adorno (1903–1969) a spisovatel a hudební skladatel Max Brod (1884–1968), stejně tak zde pobýval vnuk stavebníka, spisovatel a klavírista Hermann Grab mladší (1903–1949).

Po smrti dr. Huga Graba sloužila vila veřejným účelům (dívčí domov, za války Hitlerjugend, po válce útulek pro děti do tří let, zdravotnická škola). V roce 2000 přešla budova do správy městské části Praha 8 a je využívána pro potřeby Úřadu městské části Praha 8. Vedle odborů úřadu slouží zdejší krásné prostory také k reprezentativním účelům.

Jan Langhammer

Literatura:

Druhý pohled. Die andere Sicht. Volná grafika a exlibris německy mluvících umělců v Čechách (1890–1938). Karlovy Vary: Galerie umění Karlovy Vary, 2007. Úvodní texty: Zdenka Čepeláková a Milan Humplík.

STOCK, Karl, F. Exlibriskünstler der deutschsprachigen Volksgruppen in den ehemaligen Ländern der böhmischen Krone. Graz, Stock & Stock, 2007, s. 29–30.

VENCL, Slavomil. *Moderní exlibris v českých zemích.* Pelhřimov: Nová tiskárna, 2018, s. 86.

Internet:

cs.wikipedia.org/wiki/grabova_vila
praha8.cz/grabova-vila.html

POČÍTAČOVÝ PROGRAM PRO EVIDENCI SBÍREK

Většina sběratelů chápe sběratelství jako cílevědomou činnost, která přináší sice radost, ale vyžaduje od sběratele kromě finančních prostředků také čas. S rozrůstající se sbírkou pak každý sběratel stojí před otázkou, jakým způsobem si udržet aktuální přehled o své sbírce.

V letošním roce přišla česká společnost NESTOS, vyvíjející software pro evidenci muzejních sbírek, s produktem určeným pro evidenci sbírek soukromých sběratelů. Program nazvaný NESTOS MINI přináší vše, co uživatel-sběratel k evidenci své sbírky potřebuje: přehled o sbírce a jejích jednotlivých předmětech, možnost připojení příloh včetně fotografií či skenů předmětů, přehledné vyhledávání podle klíčových slov a možnost tiskových výstupů.

Tento program, který byl představen v dubnu účastníkům Jarního dne SSPE v Lanškrouně, je uživatelsky velmi příjemný a se snadným ovládáním. Výhodou je i možnost bezplatného vyzkoušení po dobu 14 dnů. Poté je však nutné si u společnosti zakoupit licenci za částku 4000 Kč.

Je třeba však zvážit časovou náročnost při ukládání jednotlivých položek do programu, zejména u velkých a středních sbírek. Kdo si však vede sbírku v programu Excel má určitý náskok – program NESTOS MINI zvládne import dat z Excelu. Podle mých zkušeností lze za jednu hodinu vložit do programu 25 položek včetně jejich obrázků

Podrobné informace o programu a jeho možnostech se případní zájemci mohou dozvědět na webových stránkách www.evidence-sbirek.cz/nestos-mini/.

Jaroslav Čada

ČESKÉ GRAFICKÉ UMĚNÍ NA KRABIČKÁCH ZÁPALEK

Mezi užité umění lze právem zařadit zápalkové nálepky. Nálepky zpočátku pouze informovaly o výrobci zápalek, tj. bylo uváděno jméno výrobce a sídlo továrny. Později vlivem konkurenčního boje mezi sirkárnami v 19. století byly

krabičky se zápalkami opatřovány barevnými nálepkami s různými motivy, jejichž úkolem bylo upoutat pozornost zákazníka a přimět ho ke koupi. Po rozšíření výroby zápalek do celého světa byly přední výrobci kvalitních zápalek (mezi něž patřily i sušické sirkárny Bernarda Fürtha a Vojtěcha Scheinosta)

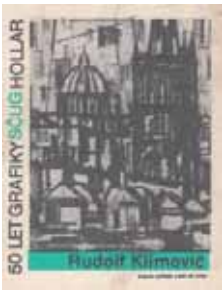

přinuceni opatřovat své výrobky pro export ochrannými známkami umístěnými na nálepce, např pro pozdější sušické SOLO: The scissors, The Key, The pistol, The three eggs, The pipe, které jsou používány i v současnosti, třebaže byla výroba zápalek převedena ze Sušice do Indie. Dřevěné krabičky s nálepkami byly již předtím nahrazeny potištěnými přířezy papírových krabiček. Zejména v době po 2. světové válce byly zápalkové nálepky určené pro domácí trh používány k propagaci a vzdělávání. Světlým příkladem je připomenutí 50. výročí vzniku Sdružení českých umělců grafiků Hollar v roce 1967 sérií nálepek s reprodukcemi grafik dvaceti čtyř předních českých umělců; nálepky byly určeny pro výrobu v pobočném závodě v Lipníku nad Bečvou.

Jan Langhammer

KNIŽNÍ ZNAČKY V REGIONÁLNÍM MUZEU V TEPLICÍCH

Knihovna Regionálního muzea v Teplicích má ve správě dvě historické knihovny: zámeckou knihovnu rodiny Clary–Aldringen a klášterní knihovnu cisterciáků v Oseku. Osecká bibliotéka je bohatá na exlibris – vlastnické knižní značky (sousloví *ex libris* doslovně znamená *z knih*), které ukazují, komu zmíněný knižní svazek náležel. V Oseku lze nalézt knižní značky v podobě skvostných grafických lístků vlepených na přídeští některých knižních svazků – zde lze jmenovat půvabné exlibris Petra Voka z Rožmberka nebo kolorované exlibris známého humanisty Jana Hodějovského z Hodějova. Často se vyskytují rovněž supralibros, což jsou vlastnické značky (nápisové nebo znakové) použité přímo na vazbách knih. Krásná heraldická supralibros má např. většina knižních děl pocházejících z cisterciáckého kláštera v Plasích, která se do Oseku dostala po zrušení

plaského kláštera císařem Josefem II. r. 1785.

Mezi vzácnými svazky z osecké knihovny se, pokud jde o vlastnické značky, nachází jeden skutečný unikát. Na bohatě ilustrovaném štrasburském vydání Vergiliových spisů z roku 1502 je jméno někdejšího majitele vyryto kapitálním písmem do dřevěné desky, která se stala součástí vazby zmíněné knihy. Tento nápis je dvouřádkový a zní FRANCISKVS / SCEBVSKY. Zmíněná inskripce je paleograficky „neukázněná" a výrazně rustikální, nese některé charakteristické rysy raně novověkého písma (mj. tzv. „křesťanské" A, které se vyznačuje lomeným břevnem). Jméno uvedené v nápise nám nic neřekne o původu knihy, která na zadním přídeští obsahuje kromě několika slov zachycených perem různýma písařskýma rukama a jedné dětské kresbičky tužkou, krátkou sentenci psanou humanistickou minuskulou: *Felix qui potuit rerum cognoscere causas*, což znamená asi toto Šťasten, kdo může poznat příčiny věcí.

Pravděpodobnou odpověď na to, jak se tato kniha dostala do osecké klášterní knihovny, nám poskytne až listování deníkovými záznamy oseckého opata Laurentia Scipiona (1611–1691), které rovněž obsahují jinou než Scipionovou rukou zaznamenané stručné latinské životopisy některých oseckých cisterciáků. Jedním z nich je kutnohorský rodák Jacobus Bernardus Zebusky, vstoupivší do cisterciáckého řádu roku 1653 a složivší slavné sliby o rok později a vysvěcený na řádového kněze roku 1656. Dozvídáme se o něm též, že byl magistrem filosofie, působil jako kněz rovněž na Moravě a zemřel roku 1691. Zdá se, že zmíněná kniha s „dřevěným exlibris" jeho možného příbuzného Františka se do klášterního knižního fondu dostala po Jacobově smrti.

Jiří Wolf

INTERNET A EXLIBRIS

Národní knihovna ČR archivuje ve svém Památníku českého internetu přístupném na www.webarchiv.cz stránky Ing. Ivana Boháče www.exlibrisweb.cz, kde jsou umístěny rovněž kompletní ročníky Knižní značky od č. 4 z roku 2002

až po č. 1 z roku 2024. Tyto stránky (stejně jako ostatní) budou trvale archivovány i po případném zrušení zdrojových externích stránek. Tyto stránky nejsou však veřejně přístupné (nejdou otevřít). Archivovány jsou rovněž velice oblíbené a dříve hojně navštěvované stránky Pavla Vlčka z Olomouce www.magic-exlibris.webgarden.cz; tyto stránky jsou na internetu bohužel již zrušeny. Webové stránky našeho Spolku www.sspe.cz doposud archivovány nejsou. Rovněž není provedena archivace soukromých stránek našich členů, např. Mgr. Aloise Sassmanna, Zdeňka Řeháka, ani četných stránek našich autorů exlibris.

V databázi Národní knihovny jsou k dispozici pro čtenáře v digitalizované podobě spolkové časopisy Knižní značka a Zprávy SSPE od r. 1937 do r. 2013 a rovněž Sborníky SSPE od r. 1923 do r. 2013; jsou přístupné po odemčení, např. prostřednictvím účtu čtenářovy knihovny. Jejich digitalizaci zajišťoval v Národní knihovně před jedenácti lety Ing. Milan Humplík pomocí svázaných ročníků našich časopisů a sborníků. Chybí zde třicet cyklostylovaných Zpráv o činnosti z doby německé okupace z let 1941–1945.

Pokud se týká samotných exlibris, je možno využít katalog Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, kde lze vyhledávat exlibris podle autora i podle majitele. Získáte zde základní informace o exlibris (legenda, autor, majitel, grafická technika, rok vzniku) a rovněž jeho chráněné zobrazení. V tomto případě se převážně jedná o digitalizaci sbírky našeho bývalého člena a funkcionáře výboru SSPE Svatopluka Samka (1885–1957), kterou knihovna vlastní. Digitalizaci provedla a stále ještě doplňuje PhDr. Květa Cempírková. Rovněž je možno využít stránky Moravská galerie sbírky on-line, kde bohužel často chybí obrázky exlibris.

Národní muzeum spravuje portál eSbírky – kulturní dědictví on-line, na němž je aktuálně zveřejněno

271.133 sbírkových předmětů z 217 institucí (25. 08.2025). eSbírky jsou český internetový portál, který je určen k online prohlížení digitalizovaných sbírkových předmětů českých muzeí a galerií. Platforma slouží odborníkům, badatelům i laické veřejnosti. eSbírky vznikly jako projekt Národního muzea v roce 2010. Byly vytvořeny s cílem shromáždit na jedné internetové adrese digitální muzejní dědictví českých institucí. Zadáme-li heslo exlibris, zobrazí portál 229 stran a na jedné straně 24 exlibris, tady asi 5400 exlibris (ne vše jsou exlibris).

Exlibris se často vyskytují v nabídkách antikvariátů a v internetových obchodech; pokud máte štěstí, tak to hledané naleznete.

Internet a digitalizované dokumenty se stávají nezbytnou pomůckou pro sběratele exlibris při identifikaci autorů exlibris a při publikační činnosti.

Jan Langhammer

TISÍC NEJKRÁSNĚJŠÍCH EXLIBRIS SVĚTA

Sjezdy Spolku sběratelů a přátel exlibris jsou doprovázeny výstavami souvisejícími s více než stoletou tvorbou knižních značek. Rovněž u příležitosti letošním říjnovém sjezdu SSPE v Táboře byla zaháje-

Franz von Bayros, C3, 1912

jena v nádherném gotickém radničním sále výstava části kompletu s více než tisícovkou exlibris. Slavnostní vernisáž výstavy se konala 3. října 2025 v 17 hodin a výstava končí 4. ledna 2026.

Výstavní komplet s více než tisícovkou exlibris byl již vystavován v mnoha evropských galeriích. Pochází z pražské grafické sbírky DRIT a jedné další privátní sbírky. Několik výstavních bloků z těchto

Emil Orlik, L1/3, 1899

Georg Jilovský, C3, 1911

sbírek bylo vystavováno i mimo Evropu, v Číně a Japonsku, např. *Československá grafika 20. století, Grafické dílo Františka Bílka, Světová grafika 20. a 21. století, Pozdní český symbolismus v grafice, Franz von Bayros (1866–1924) a ti druzí* a další.
Za realizací těchto výstav stojí grafik a sběratel Pavel Hlavatý, jehož vlastní grafické práce byly již oceněny více než

Jaroslav Panuška, X2

šedesáti cenami na mezinárodních výstavách exlibris a volné grafické tvorby.
V Táboře nebylo možno vystavit všech tisíc grafických lístků, protože stěny pojmou pouze 30 rámů 100 × 70 cm. Kompletní výstava je umístěna ve více než stovce těchto rámů. Kompletní výstavu se v minulosti podařilo instalovat např. v polském městě Kalisz a také v Havířově ve Výstavní síni Viléma Wünscheho.

V táborské výstavě byly využity i výstavní vitríny, kde byly vystaveny především rámované práce tvůrců: M. Klinger (1857–1920), A. Mucha (1860–1939), A. Brunovský (1935–1997), O. Kokoschka (1886–1980), F. Bílek (1872–1941), G. Klimt (1862–1918), F. Tichý (1896–1961), Franz von Bayros (1866–1924), M. Fingesten (1884–1943), J. Váchal

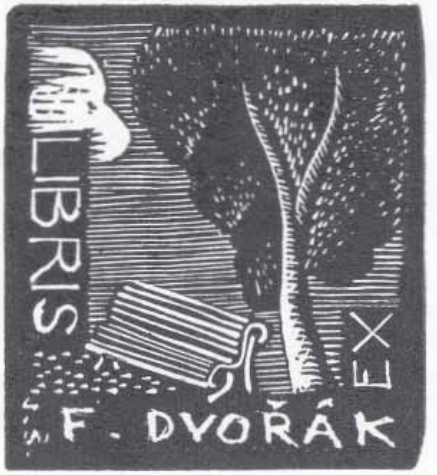

Josef Šíma, P1, 1958

(1884–1969), V. Preissig (1873–1944), M. Švabinský (1873–1962), M. Galanda (1895–1938).
Chtěli jsme inspirovat sběratelskou obec k pohledu zpět o padesát i více let, kdy tvořili umělci, kteří vytvářeli první moderní česká exlibris a byli a jsou stále jedineční: F. Kobliha, O. Fiala, O. Štáfl, J. Hodek, St. Kulhánek, A. Macková, J. Lada aj.
Moje současné kolegyně a moji kolegové v tvorbě exlibris mají připravenou svoji prezentaci na obrazovce.
Vystavené rámované práce demonstrují skutečnost, že i drobná grafika, mezi níž exlibris patří, může být trvale umístěna na stěnách bytů a veřejných prostor.

Pro výstavu byly vybrány tvůrčí vrcholy v oblasti tvorby exlibris, a to jak z hlediska bohaté škály grafických technik, tak v rozmanitosti stylové a ideové.

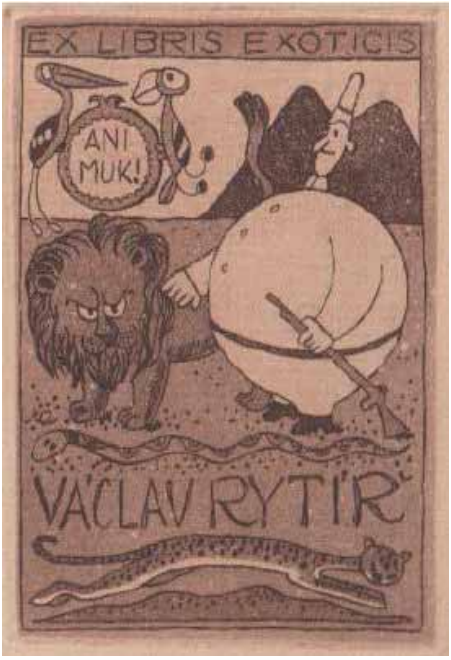

Ondřej Sekora, C3+C5

Grafické umění se rozpohybovalo na počátku 20. století, stejně jako malba a sochařství. Všechny styly a směry, které vznikaly, se promítly i do tvorby exlibris: od realismu, symbolismu, secese, expresionismu a kubismu až po fantaskní či magický realismus a modernismus.
Stejně tak se proměňovalo i sběratelství. Trvalá je však skutečnost, že čeští sběratelé patří prostřednictvím SSPE k největších sběratelským uskupením na světě. Stále platí, že ne každý si může koupit obraz Brunovského, Kalvody, Šímy či Klimta, ale exlibris od těchto umělců ano.

Patřím i přes svůj „životní čas" mezi aktivní tvůrce, vystavovatele a propagátory grafické tvorby. Pro své klienty jsem vytvořil 950 exlibris a podobně činorodý jsem i v tvorbě volné grafiky. Výstavní soubory s pracemi umělců především z let 1900–1960 vyvážím do celé Evropy, zejména do Polska, kde bylo již uskutečněno 76 výstav.
Soubor Tisíc nejkrásnějších exlibris světa v konfrontační formě představuje vedle prací evropských umělců také tvorbu amerických, brazilských, japonských, čínských, ale i australských tvůrců. Zdůrazněna je tvorba německých grafiků, kteří ovládali svět exlibris především v první polovině minulého století.
Na výstavě se jistě bude na co dívat.
Prohlížecí slohy umožní i možnost koupě.
Jste srdečně zváni.

Pavel Hlavatý

František Kobliha, X2, 1918

PUBLIKACE

Österreichische Exlibris – Künstlerinnen und Künstler Sonderausstellung im Schoss Pöggstall

Begleitheft von Tillfried Cernajsek. Pöggstall und Wien 2025, 44 stran včetně obálky, 40 obrázků (většina exlibris), 29,7 × 21 cm. Obsah: Po zdravici starosty H. Hahna, předmluvě předsedy ÖEG G. Nemetha a úvodním slově T. Cernajseka, kurátora výstavy, následuje vysvětlení, co je exlibris a 36 jednotlivých stran pojednávajících o 36 rakouských autorkách a autorech exlibris jak minulých, tak současných, s jedním zobrazením jejich exlibris. Jsou to: Bercht Angerhofer (*1943), Maria Bauer-Klimbacher (1911–2000), Gerhard Brandl (1930–2021), Fritz Cernajsek (1910–1996), Leopold Feichtinger (1919–1993), Otto Feil (1894–1985), Jelena Fiala (*1981), Hans Frank (1884–1948), Johannes G. Freund (1899–1998), Hans Hauke (1917–1994), Alexandra von Hellberg (*1968), Toni Hofer (1903–1979), Hermina Horváth (*1953), Max Kislinger (1895–1983), Rudolf Köhl (1896–1966), Alfred Kubin (1877–1959), Monika Ledolter (*1959), Maximilian Liebenwein (1869–1926), Switbert Lobisser (1878–1943), Martin L. Mayrhofer (*1942), Werner Pfeiler (*1941), Franz Johann Pilz (1921–2018), Andreas Raub (*1967), Rose Reinhold (1894–1959), Herbert Toni Schimek (1905–1982), Hubert Schmid (1923–2010), Erich A. Schöner (1901–1971), Wilhelm Schramm (*1952), Karl Franz Stock (1937–2022), Franz Stummvoll (1921–2006), Rolf Totter (1922–1979), Franz Traunfellner (1913–1986), Alexandra Vogler (*1963), Waltraut Weissenbach (1919–1985), Walter Ziegler (1859–1932), Hedwig Zum Tobel (1912–1985). Jsou to vesměs rakouští nebo v Rakousku tvořící grafici s výjimkou H. Horváthové z Maďarska a A. Rauba z Münsteru, členů ÖEG. Kurátor výstavy T. Cernajsek dával při výběru exlibris přednost dřevorytům.

ČASOPISY

■ **EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 130, 2/2025**, Finsko
Zajímavost: na titulní stránce je tištěn originál exlibris od Thea Heilimöho, kterému je pak věnován článek na s. 6–10, v němž je reprodukováno 32 jím vytvořených exlibris. Narodil se 2. 6. 1917 a zemřel 31. 10. 1990. O svém exlibris píše TV producentka Leena-Maija Tuominen. Knihkupectví a antikvariát Turku Kansallinen Kirjakauppa je rodinná firma z Turku založená v roce 1899. Od svého založení působí ve stejné budově na Linnankatu po dobu 125 let; reprodukována jsou dvě exlibris majitelů (Yrjö Korte, Eero Korte). Mezi fotografiemi z exlibristických akcí jsou čtyři fotografie J. Šulce z našich sjezdů a setkání. Andrejs Māris EIZĀNS se narodil 23. listopadu 1952 v Lotyšsku; od roku 1984 tvoří exlibris a zúčastnil se soutěží a více než 350 výstav v Evropě, Americe, Japonsku, Hongkongu a Číně; je reprodukováno 77 exlibris. Originální knižní kresby jsou raritami. V rubrice Vyprávěno dopisy a zprávami je reprodukováno exlibris Z. Skály od **P. Palmy** s překladem dlouhé legendy. V rubrice Exlibris osobností se seznámíme s finskou novinářkou a političkou Sylvi-Kyllikki Kilpiovou (1899–1987) a jejími třemi exlibris. Exlibris v časopisu Nuori Voima (Mladá síla) 8 a 9/1934. Indická exlibris (11 reprodukcí). Exlibris ze světa pohádek.

■ **GRAPHIA. Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 2025/2**, Belgie
V editorialu sděluje Karl Vissers, že koncem roku 2025 zanikne belgická exlibristická organizace Graphia kvůli klesajícímu počtu členů a narůstajícímu věku členů výboru. Třetí částí se uzavírá série tematických článků o zrcadlení v exlibris; je zde reprodukováno 13 exlibris, z nichž dvanácté je od **A. Odehnala**. Německého výtvarníka Horsta Antesa (*1936) a jeho grafické práce (figury, které mají pouze hlavu a nohy) představuje ve svém článku M. R. Baeyens. K. Vissers ve svém článku seznamuje čtenáře se slovenskou grafičkou Martinou Rötlingovou (*1987), která studovala v Belgii a žije v Antverpách. Její oblíbenou grafickou technikou je suchá jehla. O tzv. pseudo-exlibris, vytvořených pro nežijící nebo fiktivní osoby, pojednává článek Thea Maese; mezi autory nalezneme **Pavla Hlavatého**, **Cyrila Boudu** a **Vladimíra Suchánka**. Ačkoliv je IEC v Sint-Niklaas od roku 2019 uzavřeno, rozhodla Graphia oslavit jeho 40. výročí vzniku a uspořádala k tomuto účelu kongres v době od 14. do 16. března 2025; připojeny jsou fotografie z tohoto kongresu včetně fotografe skupiny českých účastníků. Renomovaný švýcarský sběratel Benoit Junot byl požádán, aby představil svoji sbírku a vybral svá nejoblíbenější exlibris; jak reprodukce ukazují jsou to často erotické motivy, např. od A. Brunovského. Je představen český malíř a grafik **Zdeněk Janda**, který se rovněž věnuje tvorbě exlibris se surrealistickými náměty; je připojen seznam jím vytvořených exlibris. Mezi vybranými osmi novými exlibris nalezneme jedno od **Karla Musila** s portrétem E. A. Poea. V rubrice Zajímalo by mě píše **Luboš Vaněk** o exlibris, která tvořil pod pseudonymem Vašek L. Falkenauer.

Lgh

ZEMŘEL Ing. Ivan BOHÁČ

Praha, 2021, foto M. Szpitalak

Dne 25. června 2025 nečekaně zemřel Ing. Ivan Boháč. Narodil se 1. června 1947 v Praze. Členem našeho spolku byl od roku 1999. Nemalou energii věnoval kompletaci exlibris vytvořených pro Marii Jančákovou, rozenou Přibilovou (1887–1959), přítelkyni Josefa Váchala a zakládající členku našeho spolku. Napsal několik hodnotných článků do časopisu Knižní značka o MUDr. Františku Tichém, Marii Jančákové, Karlu Šafářovi, Josefu Dolívkovi (společně se Z. Němcem), Marině Richterové, Josefu Váchalovi, Janu Hískovi a Ivanu Theimerovi. Mezi jeho oblíbené autory, tvůrce exlibris, patřil především Karel Šafář a z autorek Marina Richterová.

Se svojí druhou ženou Mgr. Adélou Boháčovou se věnoval literární historii dob renesance a baroka. Ve svých článcích nás upozorňoval na probíhající výstavy pořádané Národní galerií, např. Rudolf II. a mistři grafického umění, Baroko v Bavorsku a v Čechách a Umění grafiky manýrismu. Jejich společnou prací je publikace *Die internationale Bedeutung der Künstlerfamilie Rugendas. Ergänzungen zum Werkverzeichnis der Thesenblätter*, která vyšla v Augsburgu v nakladatelství Zoeschlin Verlag v r. 2025. Členové rodiny Rugendas byly malíři, rytci a vydavatelé uměleckých tisků v Augsburgu. Thesenblätter byly barokní diplomové mědirytiny velkého formátu obsahující v kombinaci textu a obrazu téma obhajované univerzitní teze, místo a čas disputace a jména účastníků. Z vydání této publikace měl Ivan velkou radost.

Jan Langhammer

BYLS DOBRÝM PŘÍTELEM, HONZO MAULERE!

Nevím, jak to vidíte vy, přátelé, ale já mám pocit, že ta zubatá paní s kosou v letošním roce příliš řádí v našich sběratelských řadách. Já vím, stárneme, náš průměrný věk se zvyšuje, ale pokaždé když umře kamarád, člověka to zabolí. Tím mým kamarádem, který zemřel 13. července 2025 byl Jan Mauler, za nímž jsem často do Moravské Třebové jezdil. Spojovala nás nejen sběratelská vášeň, vždyť jsme oba intenzívně sbírali ty drobné lístečky s přípisem Ex libris, ale také potřeba vydá-

vat bibliofilské tisky, které ten všeumělec Honza, vyučený malíř písma, dokázal tak dokonale vytisknout. Byl přátelský a pokaždé, když jsme seděli v jeho dílně, kde stála satinýrka a vždy vládla milá atmosféra podpořená dobrým vínem, se něco nového „upeklo". Proč ne, Honza znal dobře umělce, kteří u něj tiskli. Důvodů bylo hned několik: jednak přijatelné ceny (a to bylo vždy pro umělce důležité), dále dovedl poradit s barevností, papírem i úpravou tiskových matric a v neposlední řadě byly jeho termíny velice uspokojivé. K těm nejvýznamnějším výtvarníkům patřil bezesporu Vladimír Komárek, jehož grafické listy tištěné právě v Maulerově tiskařské dílně nás dodnes potěší kvalitou provedení. Dalším autorem zajímavých grafických listů byl Josef Istler, s nímž Honzu pojilo dlouholeté přátelství. Josef Istler v Maulerově dílně nejen tisknul, ale vždy s ním zde řešil barevnost, tak významnou pro jeho grafické listy. Dalším a bezesporu nejvýznamnějším grafikem byl Jindřich Pileček. A opět je nutno připomenout, že je pojilo dlouholeté přátelství. Janovou vstřícností k tomuto „snílkovi" vznikaly v jeho ateliéru velice zajímavé soubory a bibliofilské tisky, jejichž kvalitu oceňují sběratelé dodnes. Nemohu vyjmenovat všechny umělce, kteří u Jana tiskli, ale nesmím zapomenout na pana profesora Josefa Lieslera, který pochválil (a to byla čest!) vzorně vytištěný *Biblos* do něhož vytvořil deset krásných listů.

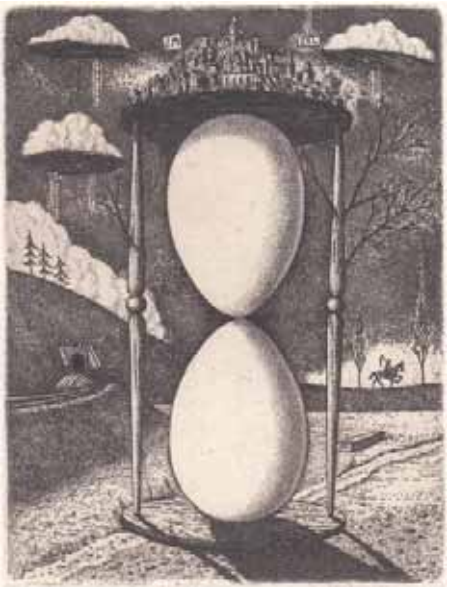

Jindřich Pileček, C3+C5, 1995

A dostáváme se zpět k našemu posezení v tiskařské dílně, červené víno v lahvi ubývá, ruce se zapojují do rozhovoru a my probíráme dokončení bibliofilského tisku *Zrcadla nočních měst*. Dvanáct skvostných grafických listů Jindřicha Pilečka, krátké texty básní Ludvíka Kundery a vše bude vzorně svázáno. Jasně! Celek musí být dokonalý. Všichni souhlasí a výsledek byl opravdu dobrý. Tak bych mohl jmenovat další svazky malé řady *Biblos* a stejně tak významné a vzorně upravené bibliofilské tisky nejen pro naše nakladatelství. Ale v Honzově životě byly i další aktivity. Byl významně činný ve městě, které měl rád a kde žil se svou rodinou v Marxově ulici č. 9. Realizoval zajímavé výstavy a spolu s MUDr. L. Loubalem uskutečnili velkolepou výstavu našeho nakladatelství KGB v místním muzeu, kde Honza vystavil všechny *Biblosy* i volné grafické listy. Byl nezmar. Uměl věci dotáhnout až k dobrému závěru. Moravskotřebovské muzeum bylo zaplněno diváky, a potom? Usadili jsme se v hospůdce kousek od náměstí, popíjeli plzeňský ležák a vedli jsme řeči a vzpomínali na staré dobré časy, stejně jako já teď vzpomínám na naše pří-

telství, na všechny pracovní schůzky, na výměnu těch krásných lístků, na příjemné posezení při sjezdech SSPE, i v Praze, kam Jan dojížděl za výtvarníky, aby jim osobně předal vzorně vytištěné grafické listy. V Praze se vždy ubytoval v ateliéru Jindry Pilečka a bylo nám tam spolu dobře. Věřím, že nejsem sám, kdo si v duchu vybaví tu trochu ježatou Honzovu hlavu, kdo si uvědomí, že to byl právě on, kdo vytiskl jeho exlibris či novoročenku a možná že uslyší stejně jako já Honzův hlas, tu lahodnou moravskou řeč, která mě vždy potěšila a tak hezky pohladila po duši. Pokud jste čekali úplný výčet Janových aktivit, pak jsem vás asi zklamal, ale já nemám rád ty „pohřební chvály", raději upřímně vzpomínám na společné prožitky, jimž říkám život. A ten jsme si s Honzou krásně užívali.

Karel Žižkovský

Moravská Třebová, 2008

Hodně nás zarmoutila zpráva, že 13. července 2025 zemřel pan **Jan Mauler**, umělecký tiskař v Moravské Třebové.

Narodil se 22. 12. 1933 v Kostelci na Hané, kde se pak vyučil u svého otce písmomalířem. V roce 1956 přišel do Moravské Třebové a zde začala jeho samostatná éra uměleckého tiskaře. Díky svému umu a tiskařským schopnostem spolupracoval s významnými českými i zahraničními grafiky a tiskl jejich krásné grafiky pod jejich dohledem i s jejich spoluprací. Byly to např. Jindřich Pileček, Oldřich Kulhánek, Ladislav Rusek, Vladimír Komárek a řada dalších významných grafiků. Věnoval se výhradně tiskům z hloubky: leptům, suchým jehlám, mezzotintám a kombinovaným technikám. Byl členem Klubu přátel umění Moravské Třebové, Spolku sběratelů a přátel exlibris a pro jejich členy rovněž tisknul. Do Moravské Třebové přivedl jak významné grafiky, tak sběratele a výsledkem pak byly hodnotné výstavy exlibris, novoročenek a volné grafiky pro moravskotřebovskou veřejnost.

O svých tiskařských zkušenostech a o setkáváních s významnými grafiky dokázal velice sugestivně vyprávět a rádi jsme ho poslouchali i na besedách Univerzity třetího věku.

Vedle tiskařské činnosti se věnoval historii Moravské Třebové a propagaci města. Byl mnoho let velice aktivním členem Komise památkové péče, podílel se na výstavách o historii a patřil k zakladatelům velice oblíbených výstav – *Moravská Třebová, jak ji neznáme*. Také spolu s přáteli přispěl ke vzniku galerie zdejšího malíře Františka Strážnického (1913–1985) v místním muzeu.

Byl velice aktivní v místní sekci Spolku sběratelů a přátel exlibris, především při pořádání výstav a setkání sběratelů od nás i ze zahraničí.

Za tyto záslužné práce obdržel v roce 2010 Cenu města Moravské Třebové.

Velkou podporu měl i ve své rodině – manželce, dcerách a vnucích, kteří mu v této práci pomáhali.
Jendovi a jeho rodině děkujeme za jejich kulturní práci pro občany Moravské Třebové. Jenda nám bude moc chybět. Zůstalo za ním mnoho vykonané práce, kterou, jak věřím, ocení i mladší generace moravskotřebovských občanů.
Čest jeho památce, nezapomeneme!

Marie Moravcová

ZEMŘEL Pavel JANATA

Pavel Janata zemřel v pátek 18. července 2025 v Trutnově ve věku 82 let. Narodil se 9. února 1943 ve Vídni. Po válce se rodina přestěhovala do Svobody nad Úpou a tam bydlel Pavel do doby, než se oženil. Většinu života pracoval v Závodech průmyslové automatizace v Trutnově. Svůj volný čas zasvětil sběratelství: sbíral poštovní známky, grafiku a exlibris. Členem SSPE se stal již v roce 1974. V následujících padesáti letech vytvořil obsáhlou a velmi cennou sbírku drobných grafických lístků od známých grafiků. Na jeho jméno vytvořili exlibris významní čeští grafici a grafičky: K. Beneš, J. Bouda, H. Cejnarová, H. Čápová, O. Čechová, J. Černoš, A. Grmelová, P. Hlavatý, M. Houra, G. Hujber, M. Janků, L. Jiřincová, J. Kábrt, J. Klápště, V. Komárek, O. Kulhánek, M. Lesařová-Roubíčková, M. Lhotský, M. Matouš, P. Minka, K. Musil, A. Odehnal, F. Peterka, V. Pokorný, K. Ryvolová, V. Suchánek, K. Šafář; celkem okolo jednoho sta exlibris.

Lomnice nad Popelkou, 2010, foto J. Šulc

Rád navštěvoval spolkové akce, přátelská setkání se sběrateli mu přinášela velkou radost do běžného života. Pro Sborník pro exlibris a drobnou grafiku 2011 napsal článek *Moudra Vladimíra Komárka*. Podílel se na sestavování soupisů exlibris a novoročenek V. Komárka, J. Kábrta a M. Lhotského.
V roce 2020 jsem s Pavlem uspořádal v Podkrkonošském muzeu v Trutnově výstavu exlibris a drobné grafiky.
Kromě sbírání exlibris byl také vášnivým filatelistou. V trutnovském Klubu filatelistů vykonával od roku 1993 funkci předsedy. Jeho zásluhou byla uspořádána řada filatelistických výstav a výměnných schůzek pro sběratele známek, starých pohlednic a dopisů. Vedle klasické filatelie se zaměřil na poštovní historii a otisky poštovních razítek. Kromě těchto velkých koníčků byl také dlouholetým členem trutnovského Klubu bratří Čapků.
Čest jeho památce.

Tomáš Kubíček

VÝSTAVY

Galerie HOLLAR, Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1
9. 10. – 2. 11. 2025 Connected IV
6. 11. – 30. 11. 2025 Rostislav Vaněk: TYPE + TYPOGRAPHY
2. 12. – 23. 12. 2025 XXX. festival komorní grafiky
Galerie U Kellerů, náměstí Kašpara Šternberka 68, 338 28 Radnic
13. 10. – 23. 11. 2025 František Kobliha, volná grafika, novoročenky, exlibris
24. 11. 2025 – 4. 1. 2026 Josef Liesler, volná grafika, exlibris, novoročenky
Regionální muzeum v Chrudimi, Široká 86, 537 01 Chrudim
26. 9. – 16. 11. 2024 Lubomír Netušil, obrazy, grafika, plastiky
Městské muzeum a galerie Vodňany, nám. Svobody 18, 389 01 Vodňany
5. 10. – 16. 11. 2025 Herbert Kisza a Luboš Malina, volná grafika
Galerie Františka Peterky, Malšice 58, 391 75 Malšice
10. 9. – 23. 11. 2025 Oldřich, Veronika a Františka Jelenovi, litografie

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze 3. 6. 2025** se konala v Praze v archivu SSPE a byla řízena předsedou M. Petříkem při účasti dalších tří členů výboru. Část starších tisků exlibris, spolkových časopisů a sborníků z archivu bude použita pro tombolu na sjezdu v Táboře a pro propagaci spolku v ZUŠ. Byly kontrolovány úkoly zajišťující zdárný průběh sjezdu v Táboře.

■ **Výborová schůze 27. 8. 2025** se konala distančně a byla řízena předsedou M. Petříkem při účasti dalších čtyř členů výboru. Sjezd SSPE 2026 se bude konat opět po třech letech v Teplicích v hotelu Sport současně s Trienále českého exlibris. K účasti na trienále budou vyzváni rovněž tvůrci exlibris ze Slovenska. V jednacím sále hotelu Sport bude uspořádána výstava litografií Oldřicha, Veroniky a Františky Jelenových. Výbor rozhodl o vydání grafického souboru v roce 2026. Výbor bude hledat vhodný sál pro konání valné hromady v roce 2026.

Výbor SSPE

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **OBNOVENÉ ČLENSTVÍ:** 10766 Petr TIETZ, čp. 156, 542 32 Havlovice.
■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10605 Zuzana FOJTÍKOVÁ z Prahy.
■ **ZEMŘELI:** Ing. Ivan BOHÁČ z Prahy († 25. 6. 2025), PhDr. Zdeněk ČUBRDA z Prahy (neznáme datum úmrtí), Pavel JANATA z Trutnova († 18. 7. 2025), Jan MAULER z Moravské Třebové († 13. 7. 2025).

Výbor SSPE

Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.

Poštovní adresa: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha. Webové stránky: www.sspe.cz.

Číslo účtu/Konto:
22501272505/2010 v CZK, Fio banka, a. s., se sídlem V Celnici 1028/10, 110 00 Praha 1.
Číslo účtu/Konto:
2001272509/2010 v EUR, IBAN: CZ3020100000002001272509, BIC: FIOBCZPPXXX,
Fio banka, a. s., se sídlem V Celnici 1028/10, 110 00 Praha 1.

Předseda: **Miroslav Petřík**, Tyršova 26, 375 01 Týn nad Vltavou.
E-mail: petrikjudo@seznam.cz. Mobil: 602 154 055.

Hospodářka a členská evidence: **Mgr. Jarmila Špačková**, Čajkovského 914/54,
500 09 Hradec Králové. E-mail: pausinka@gmail.com. Mobil: 606 610 698.

Redaktor Knižní značky: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň. E-mail: langhammer.jan@quick.cz.
Telefon: 377 265 076.

Redaktor Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku: **Ing. Ladislav Žák**,
Hrdličkova 2189/12, 148 00 Praha. E-mail: zaking@volny.cz. Mobil: 602 211 704.

Archivářka: **Marta Novotná**, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.
E-mail: marta.no@seznam.cz. Mobil: 724 781 294.

Přílohy: Pozvánka na Adventní spolkové setkání.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 3/2025
Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@quick.cz.
Redakční kruh: Bedřich Kocman, Mgr. Alois Sassmann, Ing. Ladislav Žák
a RNDr. Karel Žižkovský.
Jazyková korektura: Mgr. René Keller.
Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.
Grafická úprava a tisk: SOS print, s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.
Náklad 450 výtisků.
Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha,
pro své členy čtyřikrát ročně. ISSN 1211-3840. MK ČR E 11475.
Rozesílá: ADISERVIS Praha.
Toto číslo vyšlo 30. 9. 2025. Redakční uzávěrka příštího vydání je 30. 11. 2025.

Modlitba optinských starců

Gennadij Alexandrov, C3+C5, 2000

Hospodine!
Dej mi s klidem duše přijmout vše, co mně přinese nadcházející den.
Dej mi plně se poddat Tvé svaté vůli.
V každou hodinu dne pouč a podepři mě.
Ať již bych dostával jakékoliv zprávy během dne, nauč mě přijmout je s klidnou duší a s pevným přesvědčením, že toto vše je svatá vůle Tvá.
Ve všech slovech a skutcích mých řiď mé myšlenky a city.
Ve všech nepředvídaných příhodách nedej mi zapomenout, že vše je sesláno Tebou.
Nauč mě přímo a rozumně jednat s každým člověkem, nikoho nepřivádět do rozpaků a neubližovat mu.
Hospodine! Dej mi sílu snést únavu nadcházejícího dne a všechny události během dne.
Řiď mou vůli a nauč mě modlit se, věřit, doufat, trpět, odpouštět a milovat.
Amen

Překlad Jan Langhammer

František Bílek, X2, 1941

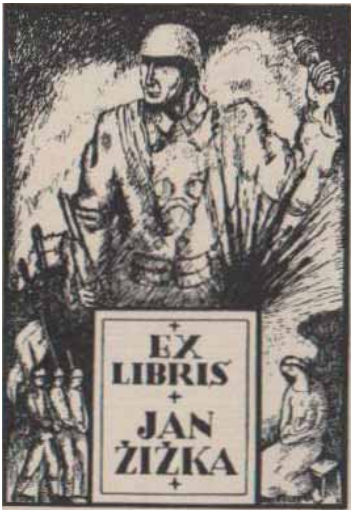

Mikuláš Galanda, P1, 1932

František Kobliha, X2, 1943

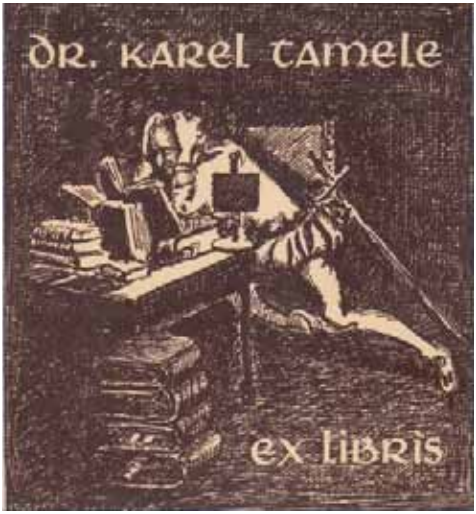

Viktor Oliva, P1

SPOLEK SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.
Název časopisu a logo spolku: akademický malíř Miroslav Houra.

Na titulní straně:
Jan Černoš, Cloud shaped Pear, C7, 2025.